

Omvang van de schade aan het Syrische erfgoed

Soms lag een tempel gewoon in de vuurlinie, zoals in het plaatsje Dumeir waar door een kleine Romeinse tempel zware schade opliep, soms werden antieke monumenten moedwillig opgeblazen, zoals de Bel tempel in Palmyra. Veel sites werden, door het ontbreken van centraal gezag, verwoest door illegale opgravingen zoals in Apamea. Maar niet alleen antieke monumenten werden het slachtoffer. Ook kerken en moskeeën werden opgeblazen of in brand geschoten. Sommige musea werden, soms letterlijk op het laatste moment, leeggehaald, anderen werden geplunderd. Kortom het culturele erfgoed van Syrië, een van de rijkste ter wereld, heeft verschrikkelijk geleden onder de zeven jaar durende burgeroorlog die dat land teisterde. Nu de veiligheidssituatie in grote delen van het land sterk is verbeterd verschijnen de eerste berichten over de ware omvang van die verwoestingen en op sommige plekken werden intussen al de eerste bescheiden restauratiewerkzaamheden uitgevoerd. Joost Vermeulen ging samen met kunstenaar en archeoloog Theo de Feyter naar Syrië om met eigen ogen de schade te aanschouwen. Zij spraken daarbij met veel betrokkenen, archeologen, restaurateurs en overheidsfunctionarissen; Theo de Feyter tekende en schilderde ook de verwoestingen in Palmyra en het Crac des Chevalier.

De verdwenen vissersnederzetting Walraversijde

Halverwege Oostende-Middelkerke ligt het Provinciedomein Raversyde. Dit domein omvat 49 hectare en bezit drie uiteenlopende musea die afzonderlijk bezocht kunnen worden. Een daarvan is het museum Walraversijde op een van de belangrijkste archeologische 'sites' van Vlaanderen, tevens een van de best bestudeerde middeleeuwse vissersgemeenschappen in Europa. In 1992 werd het vissersdorp Walraversijde als

het ware wakker gekust door de Archeologische Dienst van de Vlaamse overheid die hier een langdurig onderzoek begon. Op duizend vierkante meter werden opgravingen gedaan die bijzondere sporen uit het verleden opleverden en die tezamen een goed beeld geven van de leefwijze van de vissers en hun gezinnen. De site werd in 2000 voor het publiek opengesteld en verrijkt met een archeologisch museum.

Op expeditie naar de Tuin van Eden

Het paradijsverhaal in Genesis wordt traditioneel beschouwd als een puur symbolisch verhaal. Veel archeologen denken aan een Mesopotamische oorsprong, gebaseerd op een mythe die aangeeft hoe de Mesopotamische beschaving is ontstaan in het Tweestromenland tussen Tigris en Eufraat, waarna het is gecombineerd met andere mythische elementen. Veel theologen beschouwen het als een religieuze tekst die puur symbolisch is bedoeld. De speurtocht naar het ware paradijs was aanleiding om op een nieuwe manier naar het paradijsverhaal te kijken. Zo is het denkbaar dat het beeld van de paradijsrivier voortkomt uit een beschrijving van de Nijl, en wel van de bron in Oost-Afrika tot aan de monding bij de Middellandse Zee. De beschrijving in Genesis van de vier paradijsrivieren doet namelijk denken aan de zeer verschillende gebieden waar de Nijl doorheen stroomt.

Dit nummer verschijnt omstreeks **23 augustus**. Dit nummer thuis ontvangen? Ga dan naar: www.archeologieonline.nl/abonnement.

Colofon

Verschijning 6 maal per jaar
ISSN 15667553
UITGAVE Virtumedia
 Postbus 595
 3700 AN Zeist
 Tel: 030 692 06 77
 Fax: 030 691 33 12
www.archeologieonline.nl

Uitgever: Pepijn Dobbelaer
Bladmanagement: David Veldman
dveldman@virtumedia.nl
Marketing & samenwerkingen:
 Miriam Dennebos
mdennebos@virtumedia.nl

REDACTIEADRES
 Koraaldijk 133
 4706 KG Roosendaal
 Tel: 0165 541 010; 06 275 904 11
loulichtenberg@gmail.com
redactie@archeologieonline.nl
Hoofredacteur: Lou Lichtenberg
Adjunct-hoofredacteur, eindredactie:
 Ineke Geraerds

MEDEWERKERS
 Luc Amkreuz, René Asselbergs, Corien Bakker, René van Beek, Dave Boots, Tom Buijtdorp, Jan Erik Burger, Arnold Carmiggelt, Herman Clerinx, Guido Creemers, Mia Dekeersmaeker, Mariska Doesburg, Esdor van Elten, Astrid Engels, Evert van Ginkel, Ruurd Halbertsma, Charlotte Kleyn, Riemer Knoop, Ruurd Kok, Lizet Kruyff, Jan Kuipers, Jacobine Melis, Olivier Nieuwenhuysse, Sander Out, Lucas Petit, Rénie van der Putte, Maarten Raven, Dick Roetman, Ad van Schaik, Els Seymour, Theo Toebosch, Leo Verhart, Joost Vermeulen, Vincent van Vilsteren, Lara Weiss, Annemariëke Willemsen

FOTOGRAFIE
 Tenzij anders vermeld: Coral Press

BASISONTWERP EN VORMGEVING
 Twin Media bv, Rimke Bartels, Simon van Kessel

DRUK
 Veldhuis Media B.V., Raalte

ADVERTENTIES
 Albert van Kuijk, Tel: 030 693 38 22
avankuijk@virtumedia.nl

UITGEVER BELGIË
 Virtumedia, Pepijn Dobbelaer
 Georges Ottenbourgsstraat 4/2.01
 3500 Hasselt

DISTRIBUTEUR
 Aldipress, www.al dipress.nl

ABONNEMENTEN
 Voor vragen over abonnementen:
 Uitgeverij Virtumedia, t.a.v. Archeologie Magazine, Postbus 595, 3700 AN Zeist, Nederland.
 Tel: +31(0)85-0407400
 E-mail: klantenservice@virtumedia.nl

Archeologie Magazine is een vakblad over archeologie, geschiedenis en cultuur en verschijnt 6x per jaar. Opzegging dient schriftelijk te geschieden, uiterlijk twee maanden voor afloop van de abonnementsperiode. Abonnementsprijzen: Nederland & België jaarabonnement (6 nrs) € 4540 (bij machtiging € 41,95) | Studenten € 27,50 | Europa / Wereld € 63,40 (bij machtiging € 59,95)
 © Copyright 2019

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke andere wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever. Door het opnemen van advertenties doet de redactie van Archeologie Magazine c.q. de uitgever geen aanbeveling van de daarin vermelde diensten of producten.